

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра філософії та соціології

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКПП 1.2.1. ВСТУП ДО ФАХУ

Освітньо-професійна програма _____ Соціологія _____

спеціальність _____ 054 Соціологія _____

факультет _____ Історичний _____

2021-2022 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Вступ до фаху» для здобувачів вищої освіти
ОП «Соціологія»
Спеціальність 054 Соціологія

Розробники:

Слющинський Б.В., д.соц.н., професор кафедри філософії та соціології

© Слющинський Б.В., 2021 рік

© МДУ, 2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 5	Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки	Дисципліна професійної підготовки	
Модулів – 2	Спеціальність: 054Соціологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання за вибором студента		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних –50 самостійної роботи студента – 88	Освітнього ступеня: бакалавр	26 год.	10
		Семінарські	
		24 год.	10
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		108 год.	126
		Індивідуальні завдання:	
2год.	4год.		
		Вид контролю: екзамен	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

- для денної форми здобуття вищої освіти – 40/60%
- для заочної форми здобуття вищої освіти – 20/80%

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає у формуванні у студентів сучасних знань та уявлень щодо основних напрямків теоретичних та емпіричних досліджень соціологічної науки; предмет, об'єкт, методи, функції і структурні рівні соціологічного знання; спільне і відмінне між соціологією та іншими соціогуманітарними науками, етапи розвитку та головні персоналії світової та вітчизняної соціології; чинники та механізми інституціоналізації соціології в Україні та світі в цілому; професійні якості соціолога, професійну етику соціологічної діяльності.

Завдання дисципліни:

- визначення предметного поля та категоріального апарату соціології як науки;
- формування початкових здібностей щодо організації та проведення соціологічного дослідження;
- аналіз сучасного стану, проблеми та перспективи, професіоналізації соціологічної діяльності в Україні тощо.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати:**

- визначення предмета та об'єкта, головних функцій соціології;
- структуру соціологічного знання;
- основні поняття та категорії соціології;
- основні методи соціологічного (емпіричного) дослідження;
- економічні, історичні, соціокультурні та теоретичні передумови виникнення соціології як самостійної науки;
- етапи розвитку соціологічної науки ;
- специфіку та напрямки діяльності соціолога-професіонала;
- зміст основних етапів інституціоналізації соціологічної науки;
- основні напрямки розвитку сучасної соціологічної теорії та практики;

вміти:

- реферувати наукову соціологічну літературу,
- складати словник основних понять та категорій соціологічної науки,
- написати текст реферату, есе тощо;
- застосовувати категоріальний апарат соціології для аналізу соціальних процесів.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: Навчальна дисципліна «Вступ до фаху» призначена для здобувачів вищої освіти спеціальності 054 «Соціологія» та входить до циклу професійної підготовки. Курс пов'язаний із дисциплінами: соціологія, історія соціології, методика проведення соціологічних досліджень, протосоціологія, філософія.

Передумови для вивчення: опанування дисциплін загальної підготовки «Математика», «Історія», «Філософія» та формування на основі їх вивчення необхідних навичок.

Компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері соціології, що передбачають застосування основних соціологічних теорій і методів та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях. ЗК04. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК05. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного)

	<p>демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p>	<p>СК01. Здатність оперувати базовим категоріально-понятійним апаратом соціології.</p> <p>СК04. Здатність збирати, аналізувати та узагальнювати соціальну інформацію з використанням соціологічних методів.</p> <p>СК05. Здатність самостійно планувати, організовувати та проводити соціологічне дослідження</p> <p>СК06. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.</p> <p>СК07. Здатність презентувати результати соціологічних досліджень для фахівців та нефаківців</p> <p>СК09. Здатність розумітися на специфіці суспільних процесів та особливостях розвитку соціальних спільнот в регіоні.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>РН1. Використовувати понятійний апарат соціології в освітній, дослідницькій та інших сферах професійної діяльності.</p> <p>РН4. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціальних явищ у контексті професійних задач.</p> <p>РН12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога.</p>

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СОЦІОЛОГІЯ ЯК НАУКА ПРО СУСПІЛЬСТВО

Тема 1. Предмет і функції соціології.

Знання про суспільство та соціологія. Соціологія як наука. Поняття соціального. Багатомірність соціальних ситуацій. Основні функції соціології. Соціологія в системі наук про суспільство.

Тема 2. Основні рівні соціологічного знання.

Структура системи соціологічного знання. Соціологічна теорія, її типи, рівні та способи побудови. Спеціальні соціологічні теорії. Галузеві соціологічні теорії. Соціологічні дослідження як інструмент пізнання соціальної реальності. Взаємодія елементів системи соціологічного знання. Рівні дослідження: мікро-, мезо-, макро- та глобальна соціологія

Тема 3. Соціологічний підхід до вивчення процесів та явищ : особливості та переваги застосування

Теоретична соціологія та соціологічна уява. Загальна соціологічна теорія. Основні принципи загальної соціологічної теорії. Понятійно-категоріальний апарат соціологічної науки, його роль у пізнанні соціального життя. Соціологічне теоретизування, мислення та уява. Соціологічна уява в соціологічних теоріях. Соціологічні парадигми.

Тема 4. Соціологічні закони і категорії

Сутність і зміст соціологічних законів. Класифікація соціологічних законів. Поняття і специфіка соціологічних категорій. Типологія і зміст соціологічних категорій

Тема 5. Соціологічне (емпіричне) дослідження: типологія, програма, методи та етапи здійснення.

Сутність і типологія соціологічного дослідження. Структура програми соціологічного дослідження. Основні методи збирання соціологічної інформації. Інтеграція соціологічних методів. Анкета– інструмент отримання емпіричних даних

Тема 6. Соціологічний аналіз та використання його результатів

Сутність аналізу соціологічної інформації. Надійність соціологічної інформації. Шляхи використання соціологічних даних. Ефективність соціологічних досліджень

Тема 7. Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології.

Соціологія. Культура. Обумовленість категоріального апарату соціологічної науки методологічною позицією дослідника. Роль соціології у розвитку сучасної України. Необхідність «втручання» соціології у розробку соціальної політики та обґрунтування реформ, що здійснюються українською державою. Проблеми та перспективи розвитку соціології в Україні. Інституціоналізація громадської думки як умова розбудови громадянського суспільства та правової держави в Україні.

Тема 8. Прогнозування соціальних явищ та процесів

Сутність передбачення. Особливості виникнення передбачення. Способи передбачення: наукове та ненаукове. Форми ненаукового передбачення. Передумови виникнення соціального прогнозування. Поняття прогнозування та прогнозу. Футурологія. Прогностика та соціологія. Наукові засади складання соціального прогнозу. Методологія соціального прогнозування.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. СОЦІОЛОГІЯ ЯК ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Тема 9. Інституціоналізація світової та вітчизняної соціології

Система соціологічної освіти, міжнародні та вітчизняні професійні організації соціологів, дослідницькі центри. Чинники, показники та етапи інституціоналізації соціологічної науки та соціологічної освіти у світі та в незалежній Україні. Підготовка професійних соціологів як головне завдання спеціальної соціологічної освіти. Інституціоналізація соціологічної освіти як фактор професіоналізації соціологічної діяльності та формування громадянської культури особистості.

Тема 10. Соціологія як професія. Основні напрямки професійної діяльності соціолога.

Професіоналізація соціологічної діяльності як показник інституціоналізації соціології. Види професійної діяльності соціолога: соціоінженерна, викладацька, науково-дослідна, консультативна тощо. Розширення сфери професійної діяльності соціологів.

Тема 11. Соціально-інженерна діяльність соціологів

Соціально-інженерна діяльність соціологів, зайнятих безпосередньо в практичній роботі. Соціальне проектування та соціальні технології як необхідні умови здійснення соціально-інженерної діяльності. Дискусії щодо соціальної інженерії. Проблема гуманізації професійної соціологічної діяльності.

Тема 12. Основні вимоги до професійно-ділових якостей соціолога.

Вміння, навички, професійно-ділові якості, необхідні для соціологічної діяльності: викладацької, дослідницької, консультативної тощо. Ч. Р. Міллс про вимоги до соціологічної мови, необхідність сполучення високої професійної майстерності з розвиненою здатністю популяризації, спроможністю викладати свої думки витончено і ясно. М. Вебер про необхідність пристрасності у науковій діяльності («Наука як покликання і професія»), про вимоги до викладацької діяльності. П. Сорокін про служіння істині, сумління, моральну чистоту, любов до продуктивної праці, неприпустимість байдикування як про важливі характеристики професійної діяльності соціолога.

Тема 13. Поняття професійної етики. Етичні вимоги до діяльності фахівця-соціолога. Професійний кодекс соціолога

Професійна етика як сукупність моральних принципів, якими маскуватися представник тієї чи іншої професії, здійснюючи свою діяльність. Р. Мертон про головні моральні принципи наукової діяльності. «Етика відповідальності» М. Вебера. Поняття «інтелектуальної чесності». Проблеми співвідношення професіоналізму і морального обов'язку фахівця-соціолога. Професійний кодекс соціолога. Головні положення Професійного кодексу соціолога – члена Соціологічної асоціації України. Основні складові елементи етики професійної діяльності вченого-соціолога: етика наукового дослідження.

Тема 14. Становлення соціологічних шкіл в Україні як фактор інституціоналізації вітчизняної соціології.

Наукова школа як теоретичне поняття та соціальний феномен. Соціологічна школа як суб'єкт наукової (соціологічної) діяльності, неформальне співтовариство професіоналів-соціологів, об'єднаних у своїх дослідженнях суспільства певною дослідницькою парадигмою, нормами та цінностями наукової діяльності, які транслюються наступним поколінням учених завдяки виробленим цим співтовариством механізмам наслідування.

Внесок Ленінградської, Новосибірської, Харківської та інших соціологічних шкіл в інституціоналізацію радянської соціології. Сучасні вітчизняні школи соціології.

Тема 15. Значення соціології як науки та професійної діяльності в сучасному українському суспільстві.

Створення в Україні громадянського суспільства як мета реалізації громадянських функцій соціології. Формування та розвиток соціологічного мислення різних верств населення як одна з головних умов розбудови громадянського суспільства. Роль загальносоціологічної та спеціальної соціологічної освіти у формуванні соціологічного мислення особистості. Інформаційна функція як складова громадянських функцій соціології. Необхідність «втручання» соціології у розробку соціальної політики та обґрунтування реформ, що здійснюються українською державою. Інституціоналізація громадської думки як умова розбудови громадянського суспільства та правової держави в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Соціологія як наука про суспільство												
Тема 1. Предмет і функції соціології	10	2	2			7	9					7
Тема 2. Основні рівні соціологічного знання	10		2			7	7	2				8
Тема 3 Соціологічний підхід до вивчення процесів та явищ : особливості та переваги застосування	10	2	2			6	9		2			8
Тема 4 Соціологічні закони і категорії	10	2	2			6	9					7
Тема 5 Соціологічне (емпіричне) дослідження: типологія, програма, методи та етапи здійснення.	10	2	2			6	7	2				7
Тема 6 Соціологічний аналіз та використання його результатів	10	2	2			6	9					7
Тема 7 «Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології	10	2	2			7	9	2	2			8
Тема 8 Прогнозування соціальних явищ та процесів	10	2				7	11					8
Разом за змістовим модулем 1	80	14	14			52	70	6	4			60
Змістовий модуль 2. Соціологія як професійна діяльність												
Тема 9. Інституціоналізація світової та вітчизняної соціології	10	2	2			7	11		2	2		10

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 10. Соціологія як професія.	10	2				8	10					9
Тема 11. Соціально-інженерна діяльність соціологів	10		2			7	12		2			9
Тема 12. Основні вимоги до професійно-ділових якостей соціолога	10	2	2			6	10					9
Тема 13. Поняття професійної етики.	10	2	2			6	9					9
Тема 14. Становлення соціологічних шкіл в Україні як фактор інституціоналізації вітчизняної соціології.	10	2	2			6	13	2				10
Тема 15. Значення соціології як науки та професійної діяльності в сучасному українському суспільстві.	8	2				6	11					10
Разом за змістовим модулем 2	68	12	10			46	76	4	6			66
Усього годин	148	26	24			98	146	10	10			126
ІНДЗ. Реферат з курсу «Вступ до соціології»					2						4	
Усього годин	150	26	24		2	98	150	10	10		4	126

5. Перелік тем і зміст практичних (семінарських) занять

№з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	Предмет і функції соціології 1. Знання про суспільство та соціологія. Соціологія як наука. 2. Поняття соціального 3. Багатовимірність соціальних ситуацій 4. Основні функції соціології 5. Соціологія в системі наук про суспільство	Вивчити особливості підходів до розуміння предмета та функцій соціології	2	РН1 РН4 РН12
2	Основні рівні соціологічного знання 1. Структура системи соціологічного знання 2. Соціологічна теорія, її типи, рівні та способи побудови 3. Спеціальні соціологічні теорії. Галузеві соціологічні теорії. 4. Соціологічні дослідження як інструмент пізнання соціальної реальності	Проаналізувати основні рівні соціологічного знання	2	РН1 РН4 РН12
3	Соціологічний підхід до вивчення процесів та явищ : особливості та переваги застосування 1. Теоретична соціологія та соціальна уява 2. Понятійно-категоріальний апарат соціологічної науки, його роль у пізнанні соціального життя 3. Соціологічне теоретизування, мислення та уява. 4. Соціологічна уява в соціологічних теоріях	Проаналізувати соціологічний підхід до вивчення процесів та явищ	2	РН1 РН4 РН12
4	Соціологічні закони і категорії 1. Сутність і зміст соціологічних законів 2. Класифікація соціологічних законів 3. Поняття і специфіка соціологічних категорій 4. Типологія і зміст соціологічних категорій	Дослідити характерні риси цивілізаційних теорій міжнародних відносин	2	РН1 РН4 РН12

5	<p>Соціологічне (емпіричне) дослідження: типологія, програма, методи та етапи здійснення</p> <p>1. Сутність і типологія соціологічного дослідження 2. Структура програми соціологічного дослідження 3. Основні методи збору соціологічної інформації 4. Інтеграція соціологічних методів 5. Анкета – інструмент отримання емпіричних даних</p>	Вивчити соціологічне дослідження, його типологію, програму та основні етапи здійснення	2	RH1 RH4 RH12
6	<p>Соціологічний аналіз та використання його результатів</p> <p>1. Сутність аналізу соціологічної інформації 2. Надійність соціологічної інформації 3. Шляхи використання соціологічних даних Ефективність соціологічних досліджень</p>	Дослідити особливості соціологічного аналізу	2	RH1 RH4 RH12
7	<p>«Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології</p> <p>1. Соціологія. Культура. Обумовленість категоріального апарату соціологічної науки методологічною позицією дослідника 2. Роль соціології у розвитку сучасної України 3. Необхідність «втручання» соціології у розробку соціальної політики та обґрунтування реформ, що здійснюються українською державою 4. Проблеми та перспективи розвитку соціології в Україні 5. Інституціоналізація громадської думки як умова розбудови громадянського суспільства та правової держави в Україні</p>	Проаналізувати такі головні поняття в соціології, як «Суспільство» та «культура»	2	RH1 RH4 RH12
8	<p>Прогнозування соціальних явищ та процесів</p> <p>1. Сутність передбачення.</p>	Визначити роль соціального прогнозування в	2	RH1 RH4 RH12

	<p>Особливості виникнення передбачення</p> <p>2. Способи передбачення: наукове та ненаукове</p> <p>3. Форми ненаукового передбачення</p> <p>4. Передумови виникнення соціального прогнозування</p> <p>5. Поняття прогнозування та прогнозу</p> <p>6. Методологія соціального прогнозування</p>	соціології		
9	<p><i>Інституціоналізація світової та вітчизняної соціології</i></p> <p>1. Система соціологічної освіти, міжнародні та вітчизняні професійні організації соціології, дослідницькі центри</p> <p>2. Чинники, показники та етапи інституціоналізації соціологічної науки та соціологічної освіти у світі та незалежній Україні</p> <p>3. Підготовка професійних соціологів як головне завдання спеціальної соціологічної освіти</p> <p>4. Інституціоналізація соціологічної освіти як фактор професіоналізації соціологічної діяльності та формування громадянської культури особистості</p>	Проаналізувати інституціоналізацію світової та вітчизняної соціології на сучасному етапі розвитку	2	PH1 PH4 PH12
10	<p><i>Соціологія як професія. Основні напрямки професійної діяльності соціолога</i></p> <p>1. Професіоналізація соціологічної діяльності як показник інституціоналізації соціолога</p> <p>2. Види професійної діяльності соціолога: соціоінженерна, викладацька, науково-дослідна, консультативна тощо</p> <p>3. Розширення сфери професійної діяльності соціолога</p>	Дослідити основні напрямки професійної діяльності соціолога	2	PH1 PH4 PH12
11	<i>Соціально-інженерна</i>	Проаналізувати	2	PH1

	<p>діяльність соціологів</p> <p>1. Соціально-інженерна діяльність соціологів, зайнятих безпосередньо в практичній роботі</p> <p>2. Соціальне проектування та соціальні технології як необхідні умови здійснення соціально-інженерної діяльності</p> <p>3. Дискусії щодо соціальної інженерії</p> <p>4. Проблема гуманізації професійної соціологічної діяльності</p>	соціально-інженерну діяльність соціологів в Україні		PH4 PH12
12	<p>Основні вимоги до професійно-ділових якостей соціолога</p> <p>1. Вміння, навички, професійно-ділові якості, необхідні для соціологічної діяльності: викладацької, дослідницької, консультативної тощо.</p> <p>2. Р. Мілс про вимоги до соціологічної мови, необхідність сполучення високої професійної майстерності з розвинутою здатністю популяризації, спроможністю викладати свої думки витончено і ясно</p> <p>3. М. Вебер про необхідність пристрасі у науковій діяльності («Наука як покликання і професія»), про вимоги до викладацької діяльності</p> <p>4. П. Сорокін про служіння істині, сумління, моральну чистоту, любов до продуктивної праці, неприпустимість байдикування як про важливі характеристики професійної діяльності соціолога</p>	Визначити основні вимоги до професійно-ділових якостей соціолога	2	PH1 PH4 PH12
13	<p>Поняття професійної етики. Етичні вимоги до діяльності фахівця-соціолога. Професійний кодекс соціолога</p> <p>1. Професійна етика як</p>	Дослідити поняття професійної етики. Проаналізувати професійний кодекс соціолога	2	PH1 PH4 PH12

	<p>сукупність моральних принципів, якими має керуватися представник тієї чи іншої професії, здійснюючи свою діяльність.</p> <p>2. Р. Мертон про головні моральні принципи наукової діяльності, «Етика відповідальності» М. Вебера.</p> <p>3. Поняття «інтелектуальної чесності». Проблеми співвідношення професіоналізму і морального обов'язку фахівця-соціолога</p>			
14	<p>Становлення соціологічних шкіл в Україні як фактор інституціоналізації вітчизняної соціології</p> <p>1. Наукова школа як теоретичне поняття та соціальний феномен</p> <p>2. Соціологічна школа як суб'єкт наукової (соціологічної) діяльності</p> <p>3. Сучасні вітчизняні школи соціології</p>	Проаналізувати становлення соціологічних шкіл в Україні як фактор інституціоналізації вітчизняної соціології	2	РН1 РН4 РН12
15	<p>Значення соціології як науки та професійної діяльності в сучасному українському суспільстві</p> <p>1. Створення в Україні громадянського суспільства як мета реалізації громадянських функцій соціології</p> <p>2. Формування та розвиток соціологічного мислення різних верств населення як одна з головних умов розбудови громадянського суспільства</p> <p>3. Роль загально соціологічної та спеціальної соціологічної освіти у формуванні соціологічного мислення особистості</p>	Дослідити значення соціології як науки та професійної діяльності в сучасному українському суспільстві	2	РН1 РН4 РН12

6. Перелік тем і зміст лабораторних занять

№з/п	Назва теми та стислий зміст роботи	Мета роботи	Кількість годин	Результат навчання (РН) за ОП
1	-	-	-	-

7. Самостійна робота

№з/п	Зміст роботи	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Підготовка до лекційних занять	12	16
2	Підготовка до практичних/семінарських/лабораторних занять	30	56
3	Підготовка до екзамену	38	36
4	Виконання індивідуальних завдань (зазначаються види завдань)	18	18
	Разом	98	126

Теми для самостійного вивчення

1. Рівні дослідження: мікро-, мезо-, макро- та глобальна соціологія
2. Ефективність соціологічних досліджень
3. Інституціоналізація громадської думки як умова розбудови громадянського суспільства та правової держави в Україні
4. Прогностика та соціологія
5. Підготовка професійних соціологів як головне завдання спеціальної соціологічної освіти
6. Розширення сфери професійної діяльності соціологів
7. Ч. Р. Міллс про вимоги до соціологічної мови
8. Головні положення Професійного кодексу соціолога – члена Соціологічної асоціації України

8. Індивідуальні завдання

Написання та захист семестрової індивідуальної роботи за обраною тематикою.

1. Виникнення соціології як науки. Гносеологічні та соціальні передумови становлення соціології.
2. Місце соціології в системі сучасного суспільствознавства.
3. Типологія та класифікація суб'єктів суспільного життя.
4. Структура соціологічного знання. Теоретична та прикладна соціологія.
5. Загальносоціологічна теорія: місце та роль в системі соціологічного знання.
6. Галузеві та спеціальні соціологічні теорії: місце та роль в системі соціологічного знання.
7. Емпіричні соціологічні дослідження: значення та роль у розвитку соціологічного знання.
8. Функції соціології: загальна характеристика.
9. Основні соціологічні категорії та поняття.
10. Ідея прогресу в соціології та типологія соціальних систем.
11. Ідеї та принципи соціологічної концепції О. Конта.
12. Соціальна структура суспільства та суспільні відносини як об'єкти соціологічного аналізу.
13. Економічна система суспільства як об'єкт соціологічного аналізу.
14. Поняття соціальної нерівності. Основні типи соціальної нерівності.
15. Соціологія як професія. Особливості професійної підготовки соціологів.
16. Основні напрямки професійної діяльності соціолога в економічній, політичній і духовній сферах суспільного життя.
17. Соціологічні служби: класифікація та завдання. Міжнародні та національні професійні організації соціологів.

8. Методи навчання

В процесі навчання використовуються словесні методи: лекція, лекція-дискусія; наочні: демонстрація матеріалу за допомоги мультимедіа засобів; практичні: контрольні роботи, індивідуальні науково-дослідні завдання. Крім того, важливу роль відіграють творчі, проблемно-пошукові методи, пов'язані із постановкою наукової гіпотези, розгляд якої має знайти відображення в навчальній діяльності студентів.

Основними формами навчання є лекції, семінарські завдання, самостійна робота студентів.

9. Засоби діагностики результатів навчання

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних та семінарських занять, за результатами виконання здобувачем вищої освіти завдань для самостійної роботи та проходження поточного тестування.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після вивчення навчальної дисципліни у формі екзамену.

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Предмет та завдання вступу до спеціальності, як науки.
2. Наукове знання, як різновид знання.
3. Науки природничі та суспільні. Гуманітарне знання.
4. Соціологія та позанаукові форми знання.
5. Соціологія та інші науки про людину і суспільство. Предмет соціології.
6. Соціальна природа соціології, чинники, що її зумовлюють.
7. Соціологія та протосоціології.
8. Генеза соціології.
9. Соціальні-філософські витоки української соціології.
10. Соціальні погляди М. Ковалевського.
11. Соціальні погляди П. Сорокіна.
12. Інституціоналізація соціології в Росії.
13. Розвиток соціологічної думки в Україні.
14. Методологія і головні категорії соціології.
15. Вірогідність соціологічного знання.
16. Методологічні стратегії та категорії соціології.
17. Головні принципи дослідження.
18. Соціологічне знання: факт, проблема, гіпотеза, теорія.
19. Програма соціологічного дослідження
20. Анкета - інструмент отримання емпіричних даних.
21. Надійність соціологічної інформації
22. Шляхи використання соціологічних даних.
23. «Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології.
24. Соціологічне вимірювання.
25. Методи збирання та аналізу соціологічної інформації.
26. Роль соціолога у суспільстві. Її головні функції.
27. Вжиткова соціологія, її призначення і специфіка
28. Професіоналізація соціологічної діяльності.
29. Соціальне проектування та соціально-інженерна діяльність.
30. Соціальні технології.
31. Соціолог у ролі соціального інженера.
32. Проблема гуманізації соціальної діяльності.
33. Громадянська позиція соціолога.

34. Політика та соціологія.
35. Етика соціологічної діяльності.
36. Професійний кодекс соціолога.
37. Становлення соціологічних шкіл в Україні.
38. Створення в Україні громадянського суспільства як мета реалізації громадянських функцій соціології..

Післятестацийний моніторинг проводиться у вигляді ректорської контрольної роботи, що передбачає виконання тестових завдань на навчальному порталі МДУ.

10. Критерії оцінювання

Критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти на семінарському занятті

Бали за окремий вид навчальної діяльності	Критерії оцінювання
0	відсутність на занятті з поважної чи неповажної причини; - відмова від відповіді на запитання за змістом теми
1	фрагментарне відтворення незначної частини навчального матеріалу; - відтворення менше половини навчального матеріалу; - відсутність правильної відповіді на додаткові запитання або відмова від відповіді на них.
2	демонстрація знань і розуміння основних положень навчального матеріалу з теми, правильна, але недостатньо обґрунтована відповідь; - відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак містить неточності.
2,5	демонстрація глибоких, міцних знань; - аргументоване використання набутих знань у нестандартних ситуаціях; - самостійний аналіз, оцінка, узагальнення навчального матеріалу; - повна та логічна відповідь на додаткові запитання за змістом теми.

Критерії оцінювання підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
45-50	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі завдання підсумкового контролю. Брав участь в олімпіадах, конкурсах, конференціях.
35-44	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість завдань підсумкового контролю.
25-34	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних

	виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину завдань підсумкового контролю.
15-24	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив меншість завдань підсумкового контролю
1-14	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі завдання підсумкового контролю.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Вид роботи	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів	Кількість годин	Обсяг кредитів	Кількість балів
	Денна форма			Заочна форма		
Змістовий модуль 1						
Тема 1. Предмет і функції соціології	7	0,3	2	7	0,3	2
лекційні	3	0,2	-	3	0,2	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 2. Основні рівні соціологічного знання	7	0,3	2	7	0,3	2
лекційні	3	0,2	-	3	0,2	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 3 Соціологічний підхід до вивчення процесів та явищ : особливості та переваги застосування	7	0,2	2	7	0,2	2
лекційні	3	0,1	-	3	0,1	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 4 Соціологічні закони і категорії	7	0,2	2	7	0,2	2
лекційні	3	0,1	-	3	0,1	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 5 Соціологічне (емпіричне) дослідження: типологія, програма, методи та етапи здійснення	7	0,3	2	7	0,3	2
лекційні	3	0,2	-	3	0,2	-

семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 6 Соціологічний аналіз та використання його результатів	7	0,2	2	7	0,2	2
лекційні	3	0,1	-	3	0,1	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 7 «Суспільство» та «культура» як головні поняття соціології	7	0,2	2	7	0,2	2
лекційні	3	0,1	-	3	0,1	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 8 Прогнозування соціальних явищ та процесів	7	0,2	2	7	0,2	2
лекційні	3	0,1	-	3	0,1	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Змістовий модуль 2						
Тема 9. Інституціоналізація світової та вітчизняної соціології	7	0,3	2	7	0,3	2
лекційні	3	0,2	-	3	0,2	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 10. Соціологія як професія	7	0,2	2	7	0,2	2
лекційні	3	0,1	-	3	0,1	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 11. Соціально-інженерна діяльність соціологів	7	0,2	2	7	0,2	2
лекційні	3	0,1	-	3	0,1	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 12. Основні вимоги до професійно-ділових якостей соціолога	7	0,3	2	7	0,3	2
лекційні	3	0,2	-	3	0,2	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 13. Поняття професійної етики	7	0,3	2	7	0,3	2
лекційні	3	0,2	-	3	0,2	-
семінарські	4	0,1	2	4	0,1	2
Тема 14. Становлення соціологічних шкіл в Україні як фактор інституціоналізації вітчизняної соціології	7	0,25	2	7	0,25	2

лекційні	3	0,10	-	3	0,10	-
семінарські	4	0,15	2	4	0,15	2
Тема 15. Значення соціології як науки та професійної діяльності в сучасному українському суспільстві	7	0,25	2	7	0,25	2
лекційні	3	0,10	-	3	0,10	-
семінарські	4	0,15	2	4	0,15	2
Виконання ІЗ	15	0,3	20	15	0,3	20
Підготовка і складання екзамену	30	1	50	30	1	50
Підсумок	150	5	100	150	5	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Ноутбук, мультимедіа-проектор, ОС Windows, пакет Microsoft Office, ресурси Moodle, Google Meet.

13. Рекомендовані джерела інформації

Обов'язкова література

1. Гідденс Е. Соціологія. К.: Основи, 1999. 726 с.
2. Грабовець О.В. Соціологія суспільства: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Чернігів : Деснянська правда, 2010. 168 с.
3. Єрко Г. Соціологія: навч.- метод. посіб. / Г.Єрко ; Упр. освіти і науки Волин. облдержадмін., Луц. пед. коледж. Луцьк : Твердиня, 2010. 206 с.
4. Зарубіжна соціологія (XX- початок XXI століття): хрестоматія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара; уклад.: В. Г. Городяненко, В. В. Ніколенко. Д. : Вид-во ДНУ, 2009. 654 с.

5. Захарченко М. В. Історія соціології від античності до початку ХХ ст.: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / М. В. Захарченко, О. І. Погорілий. К. : Либідь, 1993. 334 с.
6. Кондратик Л.Й. Історія соціології України в іменах. Луцьк: РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 1996. 106 с.
7. Козирєв М.П. Соціологія : підручник. Львів: 2016. 655 с.
8. Козловець М.А. Соціологія: кредит.-модул. курс : навч. посіб. / М.А. Козловець, В.О. Федоренко, І.В. Копитова; Міжрегіон. акад. упр. персоналом, Житомир. ін-т. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 491 с.
9. Купрієнко С.А. Словник Соціології (літери А–Я) / С.А. Купрієнко [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://kuprienko.info/kupriyenko-s-a-slovnik-sotsiologiyi-literi-a-ya/>.
10. Лукашевич М.П. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії / М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. К. : МАУП, 1999. 344 с.

Додаткова література

1. Артеменко С. Б. Методичні аспекти викладання дисципліни «Вступ до спеціальності «Соціологія» для студентів соціологічного фаху / С.Б. Артеменко, А. Б. Фляшнікова // Нова парадигма. - 2015. - Вип. 126. - С. 194-200. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nora_2015_126_23.
2. Історія вітчизняних соціологічних теорій і вчень: навч.-метод. посібник / Донецький держ. ун-т управління; уклад. В. В. Білецький. - 2. вид. – Донецьк : ДонДДУ : УКЦентр ; Донецьк : НТШ-Донецьк2007. - 136 с.
3. Костенко Н. Місце і час соціології / Н. Костенко, С. Макеєв// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2008. – № 1. – С. 11-32.
4. Кучерук С.С. Витоки української соціології: навч. посіб. з курсу історії соціології / С. С. Кучерук ; упоряд. Г. Радецька. - Хмельницький : НВП «Євріка» ТОВ, 2001. – 38 с.
5. Пилипенко В.Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства: монографія / В. Пилипенко. - Л. : ЗУКЦ, 2012. - 329 с.
6. Ручка А.О. Курс Історії теоретичної соціології / А.О. Ручка, В.В. Танчер. – К., 1995. – 224 с.
7. Соціологія: Короткий енциклопедичний словник / В.І. Волович, В.І. Тарасенко та ін., під заг. ред. В.І. Воловича. – К., 1998.
8. Соціологія: відповіді на питання екзаменац. білетів : навч. посіб. / Н.Й. Черниш та ін. ; за ред. д-ра соц. наук, проф. Н. Й. Черниш. - К. : Знання, 2012. - 446 с.
9. Сулько В.С. Українська соціологічна думка в пошуках істини: (зародження і становлення вітчизняної соціології в процесі національного державотворення. Від найдавніших часів до кінця ХІХ століття): навч. посібник для викладачів і студ. вузів / В. С. Сулько ; Науково-методичний центр вищої освіти, Рівненський держ. гуманітарний ун-т. - К., 2002. - 360 с.
10. Лукашевич Н.П. Введение в социологию : учеб.- метод. пособ. / Н.П. Лукашевич, Н.В.Туленков. - К. : МАУП, 1996. - 124 с.
11. Лукашевич М.П. Соціологія. Загальний курс: підручник /М.П. Лукашевич, М.В. Туленков. – К.: Каравела, 2004. – 456 с.
12. Масионис Дж. Социология / Дж. Масионис ; пер. с англ.: З. Замчука, С. Комарова, А. Смирнова. - 9-е изд. - СПб. : Питер, 2004. - 752 с.
13. Общаясоциология : учебноепособие / подобщ. ред. проф. А.Г. Эфендиева. – М. : ИНФРА-М, 2002. – 654 с.
14. Погорілий О. І. Соціологічна думка ХХ століття: посібник / О. І. Погорілий ; Міжнародний фонд "Відродження". - К. : Либідь, 1996. - 224 с.

15. Попова И.М. Социология. Введение в специальность. Учебник для студентов высших учебных заведений. – Киев: Тандем, 1997. – 287 с.
16. Радугин А. А. Социология / А. А. Радугин, К. А. Радугин. – М. : Наукма, 1996. – 453 с.
17. Слющинський Б.В. Соціологія: навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ / Б.В. Слющинський, П.М. Іванов. - Маріуполь : ПДТУ, 2011. - 148 с.
18. Соколов С. В. Социология : учеб. пособие / С. В. Соколов. – М. : Форум, 2008. – 400 с.
19. Сокурянська Л.Г. Вступ до соціології [Електронний ресурс]: навчальний посібник / Л.Г. Сокурянська. – Харків, 2011. – 206 с. – Режим доступу: <http://ekhnuir.univer.kharkov.ua/handle/123456789/8755>.
20. Соціологічна думка України : навч. посіб. / М. В. Захарченко, В.Ф. Бурлачук, М. О. Молчанов та ін.. – Київ: Заповіт, 1996. – 423 с.
21. Соціологія : підручник / Ю. Ф.Пачковський та ін.; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Л. : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. – 416 с.
22. Соціологія: схеми, таблиці, діаграми, графіки: навч. посіб. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т лідерства та соц. наук ; авт.-уклад. Т. Г. Купрій. - К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 160 с.
23. Соціологія. Збірник кейсів: навч.-метод. посіб./ О.Є. Коваль, А.Н. Гірняк, Т.Л. Надвична, В.С. Біскуп; за заг. ред. А.В. Фурмана. – Тернопіль: Економічна думка ТНЕУ, 2017. – 53 с.
24. Танчин І.З. Соціологія / І.З. Танчин. – К. : Знання, 2007. – 351 с.
25. Яремчук С.С. Соціологія: навч. посіб. / С. С. Яремчук ; Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2015. - 239 с.

14. Політика навчальної дисципліни

1. Академічна доброчесність здобувачів є важливою умовою для опанування результатів навчання за навчальною дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролю.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

МДУ виступає за дотримання принципів академічної доброчесності, тому обов'язково використовується сервіс з перевірки робіт здобувачів вищої освіти на плагіат – Unicheck, а також доступний безкоштовний сервіс, який здійснює перевірку на плагіат письмових робіт – EduBirdie <https://edubirdie.com/perevirka-na-plagiat>.

Порушенням академічної доброчесності, згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42 п. 4) вважається:

- **академічний плагіат** – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та / або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- **самоплагіат** – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- **фабрикація** – вигадання даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- **фальсифікація** – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- **списування** – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- **обман** – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- **хабарництво** – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
- **необ'єктивне оцінювання** – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Наведений перелік не є остаточно вичерпним і не охоплює всіх діянь, що можуть містити ознаки порушення академічної доброчесності.

За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до наступної академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (поточний, підсумковий контроль, залік, іспит тощо);
- проведення додаткової перевірки всіх робіт авторства порушника;
- позбавлення наданих МДУ пільг з оплати навчання;
- оголошення догани із занесенням до особової справи порушника;
- відрахування з МДУ;

- інші, відповідно до вимог чинного законодавства та нормативних локальних актів МДУ.

Більш детально тут

Анкетування з академічної доброчесності:
<https://docs.google.com/forms/d/1VHzYkdFEGivtVl-dsENos1SCDRHfUpGia1YklgQK8j0/edit>

2. Здобувач має право на оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів згідно Положення про організацію контролю та оцінювання успішності навчання здобувачів вищої освіти в МДУ.

3. Участь в анкетуванні. Наприкінці навчального семестру здобувачам буде запропоновано заповнити анонімну анкету щодо якості викладання вивчених навчальних дисциплін.

Заповнення анкети є важливою для вдосконалення освітнього процесу та системи внутрішнього забезпечення якості освіти МДУ та дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати вашу думку стосовно покращення змісту навчальних дисциплін.

4. Неформальна освіта. Це освіта, яка здобувається, як правило, за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій. Здобувач вищої освіти, який виявив бажання щодо визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, звертається із відповідною заявою про визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, в цілому для навчальної дисципліни /змістового модулю /практичних завдань з навчальної дисципліни/ завдань з практики тощо для здобувачів вищої освіти, до деканату факультету, на якому викладається навчальна дисципліна. Процедура зарахування здійснюється згідно Порядку визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті МДУ.

15. Загальна інформація про навчальну дисципліну

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Назва навчальної дисципліни	Вступ до фаху
Освітня програма	Соціологія
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Кафедра, яка здійснює викладання	Філософії та соціології
Викладач ШБ, посада	Слющинський Богдан Васильович, професор кафедри філософії та соціології
Електронна адреса викладача	b.slyuschinsky@mdu.in.ua
Консультації (дата, час, можливості он-лайн консультування)	Вівторок кожного тижня, 13:00, каб. 209а (Історичний факультет) або онлайн (платформи Google Meet, Телеграм)
Посилання на сторінку навчальної дисципліни на Навчальному порталі МДУ	http://moodle.mdu.in.ua/course/view.php?id=8009
Компетентності та програмні результати навчання	ЗК01. ЗК04. ЗК05. ЗК08. ЗК11. ЗК12. СК01. СК04. СК05. СК06. СК07. СК09. РН1. РН4. РН12.

Семестр(и) вивчення	Обсяг (години/кредити)	Кількість аудиторних годин		Кількість, види індивідуальних завдань	Форма контролю
		лекції	семінар.		
I-й	150/5	26	24	Реферат, есе, презентація	Екзамен

В.о. завідувача кафедри

Тетяна ІВАНЕЦЬ

Гарант ОП

Богдан СЛЮЩИНСЬКИЙ